ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

Η ΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΑΠΑ

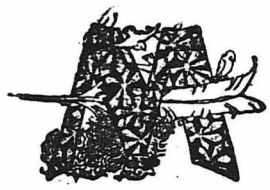

ΙΑ φορὰ ζοῦσαν σ' ἕνα χωριὸ διὸ πολὺ ἀγατημένοι κουμπάροι, ποὺ ὁ ἕνας ἤτανε παπᾶς κι' ὁ ἄλλος λαϊκός.

'Ο λαϊκὸς εἶχε μεγάλη οἰκογένεια, πολλὰ παιδιὰ καὶ λίγα ἔσοδα καὶ γι' αὐτὸ παρακάλεσε μιὰ μέρα τὸν κουμπάρο του τὸν παπᾶ, ποὺ ἤταν ἄκληρος, νὰ πάρη ἕνα ἀπὸ τὰ παιδιά του γιὰ ὑπηρέτη, ἔστω καὶ γιὰ τὸ ψωμὶ μονάχα.

— Μετὰ χαρᾶς, εὐλογημένε μου, ἀπάντησε ὁ παπᾶς. Φέρε μου τὸ πρῶτο σου παιδί, ποὺ εἶνε λιγάκι ξεβγαλμένο καὶ μπορεῖ νὰ μοῦ κάνη δουλειές, κι' ἐγὼ θὰ τόχω σὰν παιδί μου. Ἂν ἔχει μάλιστα μυαλό, θὰ τὸ μάθω καὶ γράμματα, θὰ τὸ κάνω ἀναγνώστη καὶ — ποῦ ξέρεις; — κομμιὰ μέρα μπορεῖ νὰ τ' ἀφήσω καὶ στὸ πόδι μου.

'Ο φτωχὸς ὁ χωρικὸς ἄκουσε μὲ πολλὴ ἀνακούφισι τὴν ἀπόφασι αὐτὴ τοῦ παπᾶ καὶ δὲν ἤξερε πῶς νὰ τὸν εὐχαριστήση.

'Εκεῖνες τὶς ἡμέρες ὅμως εἶχε ἔρθει στὸ χωριὸ ἀπὸ τὴ μακρινὴ πόλι ὅπου ζοῦσε, χρόνια τώρα, καλὰ ἀποκαταστημένος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ χωρικοῦ. Εἶχε πονέσει τοὺς δικούς του καὶ ἦρθε νὰ τοὺς δῆ. Σὰν εἶδε ἀπὸ κοντὰ τὴ φτώχεια τοῦ οἰκογενειάρχου ἀδελφοῦ του, τοῦ ἀγόρασε ἕνα ἀμπέλι καὶ μερικὰ χωράφια γιὰ νὰ τὸν ἀνασκουφίση μὲ τὸ εἰσόδημά τους καὶ τοῦ ὑποσχέθηκε νὰ πάρη στὴν πόλι μαζύ του τὸ μεγαλείτερο ἀνῆψη του, νὰ τὸ μάθη γράμματα καὶ νὰ τὸ βάλη σὲ δουλειά.

'Ο οἰκογενειάρχης ὅμως βρέθηκε σὲ πολὺ δύσκολη θέσι, γιατὶ φοβόταν μήπως αὐτὸ κακοφαινόταν στὸν κουμπάρο του τὸν παπᾶ.

'Ο παπᾶς ὅμως, ὅταν ἄκουσε τὸ νέο αὐτὸ σχέδιο, ἔκανε πῶς δὲν τὸν ἔννοιασε κι' ἔτσι τὸ παιδὶ πῆγε μὲ τὸν μπάρμπα του στὴν πόλι...

Ὕστερα ἀπὸ πέντε χρόνια, τὸ παιδὶ γύρισε στὸ χωριὸ του νὰ ἰδῆ τοὺς γονεῖς του καὶ τ' ἄλλα του τ' ἀδέλφια, γιὰ λίγες μέρες. Ἦταν πολὺ εὐχαριστημένο καὶ διηγόταν ἕνα σωρὸ πράγματα καὶ θαύματα ποὺ εἶχε μάθει στὸ σχολειό του στὴν πόλι.

'Ο πατέρας του τότε σκέφτηκε νὰ τὸ πάη στὸν κουμπάρο του τὸν παπᾶ, νὰ τὸ ἰδῆ κι' ἐκεῖνος καὶ νὰ τὸ ἐξετάση ἂν ἔμαθε πολλὰ γράμματα.

'Ο παπᾶς τοὺς καλοδέχτηκε καὶ σὰν ἄκουσε τὴν ἐπιθυμία τοῦ κουμπάρου του, ἄρχισε νὰ ἐξετάζη καὶ νὰ ρωτάη τὸ παιδί:

— Ἔμαθες λοιπὸν πολλὰ γράμματα στὴν πόλι, ἔ;...

— Ἔμαθα κάμποσα, δέσποτά μου.

— Γιὰ πές μας, ἀλήθεια, τὴ γάτα πῶς τὴ λένε;

— Γαλῆ, ἀτάντησε τὸ παιδί.

— Πρόσεχε!... Γαλὶ λένε τὸν μικρὸ γάλο. Ἐγὼ σὲ ρώτησα πῶς λένε τὴ γάτα βαθειὰ ἑλληνικά.

— Μά, γαλῆ τὴ λέγαν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, δέσποτα, διαμαρτυρήθηκε τὸ παιδί.

— Κι' ὅμως ἡ γάτα λέγεται ἑλληνικὰ γρατσουνίστρα, παιδί μου, ἐπειδὴ γρατσουνάει... Κατάλαβες;... Ἀλλὰ δὲν πειράζει... Μπορεῖ νὰ μὴ θυμόσουν. Ξέρεις, τοὐλάχιστον, νὰ μᾶς πῆς τὴ φωτιὰ πῶς τὴ λένε;

— Ἡ φωτιὰ λέγεται... πῦρ, δέσποτα.

— Πάλι ἀνοησίες μᾶς λές!... Ξεχνᾶς ὅτι ἡ φωτιὰ λέγεται χαρά; Δὲν εἶδες, ὅταν εἶσαι κρυωμένος καὶ ζεσταίνεσαι στὴ φωτιά, τί χαρὰ ποὺ νοιώθεις;... Ἀμ' τὸ σπίτι πῶς τὸ λένε;

— Τὸ σπίτι; Οἰκία!

'Ο παπᾶς ἔμπηξε τὰ γέλια:

— Οἰκία; Τί θὰ πῆ οἰκία, παιδί μου;... Τὸ σπίτι λοιπόν, γιὰ νὰ σὲ μάθω ἐγώ, λέγεται ἀνάπαψι, ἐπειδὴ σ' αὐτὸ ὁ ἄνθρωπος ἀναπαύεται ἀπὸ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας... Τὰ σκαμνιά, τοὺς πάγκους καὶ τὰ ρέστα, αὐτὰ πῶς τὰ λένε;

— Καρέκλες, καθίσματα, τραπέζια, ἀπάντησε τὸ παιδί.

— Ὄχι, παιδί μου, ὄχι... Αὐτὰ τὰ λένε ἀποκούμπια, ἐπειδὴ σ' αὐτὰ ἀκουμπάει τὸ κορμί του ὁ κουρασμένος... Ξέρεις, τοὐλάχιστον νὰ μᾶς πῆς τὸ νερὸ πῶς τὸ λένε;

— Ὕδωρ, ἀπάντησε τὸ παιδί.

'Ο παπᾶς κούνησε ἀπελπισμένος τὸ κεφάλι του.

— Ἀλλοίμονο! εἶπε. Δὲν ξέρεις πὼς τὸ νερό, παιδί μου, τὸ λένε φτήνεια;... Φτήνεια τὸ λένε, ἐπειδὴ εἶνε τὸ πιὸ φτηνὸ πρᾶγμα τοῦ κόσμου, γιατὶ ὁ καλὸς Θεὸς μᾶς τῶδωσε ἄφθονο! Κατάλαβες;

Ὕστερα, γυρίζοντας στὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ, ὁ παπᾶς ἐτρόσθεσε:

— Κρίμα στὸ ψωμὶ ποὺ ξοδεύτηκε γιὰ δαῦτο τὸ... ζωντανό, πέντε χρόνια! Τὸ παιδί σου δὲν ἔμαθε τίποτε, κουμπάρε μου... Ἀλλά, καλὰ νὰ πάθης, γιατὶ ἤθελες μεγαλεῖα καὶ πολιτεῖες. Ἂν μοῦ τὸ ἄφινες ἐμένα, θὰ εἶχε μάθει τώρα ὅλα τὰ γράμματά του καὶ ὅλη τὴν τάξι τῆς ἐκκλησίας. Ἔτσι κι' ἐσὺ θὰ τὸ εἶχες κοντά σου, κι' ἐμένα θὰ βοηθοῦσε, κι' αὐτὸς ὁ ἴδιος μιὰ μέρα θὰ γινόταν παπᾶς. Ἀλλὰ καὶ τώρα, ἂν θέλεις, εἶνε ἀκόμα καιρός. Ἄφησέ μου τὸ παιδί σου κοντά μου, κι' ἐγὼ θὰ τοῦ μάθω ἀπ' ὅλα.

'Ο κακομοίρης ὁ χωρικός, ἀγράμματος καθὼς ἤταν, πίστεψε τὸν παπᾶ καὶ δέχτηκε ὅσα τοῦ εἶπε. Εὐχαριστοῦσε μάλιστα τὸν Θεὸ ποὺ τοῦ ἔδωκε φώτισι νὰ πάη τὸ παιδί του νὰ τὸ ἐξετάση ὁ δέσποτας, κι' ἔτσι νὰ φανῆ τὸ σωστό.

Τὸ παιδὶ στὴν ἀρχὴ δὲν ἤθελε μὲ κανέναν τρόπο νὰ μείνη στοῦ παπᾶ τὸ σπίτι. Μὰ μὴ μπορώντας νὰ κάνη κι' ἀλλοιῶς, ἀποφάσισε νὰ καθήση, ὥσπου νὰ βρῆ εὐκαρία νὰ φύγη πάλι γιὰ τὴν πόλι.

'Ο παπᾶς ἔτριβε τὰ χέρια του ἀπὸ εὐχαρίστησι ποὺ τὰ εἶχε καταφέρει νὰ βάλη τὸ παιδὶ στὶς δουλειές του καὶ νὰ τὸ ἔχη σὰν σκλάβο του. Ὅσο γιὰ γράμματα, ὅταν ἔβλεπε στὰ χέρια του κανένα βιβλίο, τοῦ τὤπαιρνε καὶ τοῦ ἔλεγε:

— Ἐσὺ δὲν ξέρεις ἀκόμα τὴν ἄλφα καὶ θέλεις νὰ διαβάσης ἀπ' αὐτὰ τὰ βιβλία ποὺ δὲν τὰ καταλαβαίνω οὔτ' ἐγώ! Θὰ μάθης πρῶτα τὰ γράμματα ποὺ θὰ σοῦ δείξω ἐγὼ κι' ἔχουμε καιρὸ γιὰ νὰ μάθης νὰ διαβάζης καὶ στὰ βιβλία.

Τοῦ παιδιοῦ ἡ στενοχώρια μεγάλωνε, γιατὶ δὲν μποροῦσε νὰ πῆ τὸν πόνο του οὔτε σ' αὐτοὺς τοὺς γονεῖς του, οἱ ὁποῖοι πίστευαν τυφλὰ στὴν πανσοφία τοῦ παπᾶ.

Ἀποφάσισε λοιπὸν νὰ φύγη μόνος του γιὰ τὴν πόλι, ἀλλὰ νὰ ἐκδικηθῆ πρῶτα καὶ τὸν παπᾶ.

Μιὰ Κυριακή, ἡ παπαδιὰ πῆγε ἀπὸ νωρὶς στὴν ἐκκλησία, ἀφίνοντας μόνο του τὸ παιδὶ νὰ συγυρίση τὸ σπίτι, γιατὶ ἀπολείτουργα θὰ δεχόντουσαν μουσαφιρέους.

Τὸ παιδί, ὅταν ἔμεινε μόνο του, σκέφτηκε κι' ἔβαλε σ' ἐνέργεια ἕνα σχέδιο: Ἔπιασε τὴ γάτα τοῦ σπιτιοῦ κι' ἀφοῦ τῆς ἔδεσε στὴν οὐρὰ ἕνα ἀναμμένο δαυλί, τὴν ἔκλεισε μέσα στὴν ἀποθήκη τοῦ σανοῦ.

Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ φουντώνη ὁ καπνὸς κι' ἡ φωτιὰ στὸ σπίτι τοῦ παπᾶ. Τὸ παιδὶ τότε ἔτρεξε στὴν ἐκκλησία.

Τὴν ὥρα ἐκείνη ὁ παπᾶς μοίραζε τὸ ἀντίδωρο στοὺς πιστούς.

— Παπᾶ!... Παπᾶ!... τοῦ φώναξε. Ἡ γρατσουνίστρα ἔβαλε χαρὰ στὴν ἀνάπαψί σου, κι' ἂν δὲν προφτάσει ἡ φτήνεια, ἀλλοίμονο στὸ ἔχει σου καὶ σ' ὅλα σου τ' ἀποκούμπια!...

— Τί μοῦ τσαμπουνᾶς, βρὲ εὐλογημένο μου; ρώτησε ὁ παπᾶς.

Τὸ παιδὶ ἐπανέλαβε τὰ ἴδια λόγια.

Μὰ ὁ παπᾶς οὔτε καὶ τότε κατάλαβε, γιατὶ εἶχε ξεχάσει τὶς σοφίες του αὐτές, ποὺ τὶς εἶχε φουρνίσει γιὰ βαθειὲς ἑλληνικοῦρες. Σταυροκοτήθηκε μόνο καὶ γυρνῶντας στοὺς ἄλλους, εἶπε:

— Θὰ τρελλάθηκε τὸ δυστυχισμένο!...

Ὅταν ὅμως γύρισε στὸ σπίτι του καὶ τὸ εἶδε νὰ καίγεται, πῆγε νὰ τρελλαθῆ ἀπ' τὸ κακό του. Ἄρχισε λοιπὸν νὰ τραβάη τὰ γένεια του καὶ νὰ λέη:

— Τρομάρα μου καὶ λαχτάρα μου!... Τί ἤθελα ἐγὼ νὰ κάνω τὸν σοφό;... Φωτιὰ στὰ μπατζάκια σου, δέσποτα!...

προσταθοῦσε τώρα νὰ κρύψη τοῦ σώματός της τὶς γυμνότητες, μὲ κάποια παραχή, ποὺ τὴν ἔκανε πιὸ ἐπιθυμητὴ καὶ πιὸ λαχταριστὴ ἀκόμα...

— Ντροπή σου, κύρ' ἐπιλοχίας ἄνθρωπος, ἐσύ!...

Τί νὰ πῆ;

'Η «αὐτοδύναμος ἀσφάλεια» ἤταν ὁ λάκκος, τὸν ὁποῖο γιὰ τὸν ἄλλον ἔσκαβε κι' ἔπεσεν ὁ ἴδιος!...

Ἦταν ὁ Θωμᾶς, ποὺ θέλησε νὰ θέση τὸν δάκτυλό του στὸν τύπο τῶν ἥλων...

Καὶ τώρα, ποιὸς ἀπὸ κεῖ μέσα θὰ τὸν ἔσωζε;

Ὄχι βέβαια ὁ Σπρτόγιαννος, ὁ ὁποῖος πηδοῦσε κάθε βράδυ τὸν μαντρότοιχο γιὰ τὴ Μαροῦλα, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὶς τετράπαχες τοῦ πατέρα της τὶς κόττες.

Κι' ἔχασε ὁ Τηγανήτας, ἐν μᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ, καὶ τὸ ἴνδαλμά του καὶ τὴν κατακαϊμένη του τὴν ὑπόληψι...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Τὰ πλούτη εἶνε πράγματα φευγαλέα καὶ ἀσταθῆ, ἐνῶ ὁ χαρακτὴρ εἶνε κάτι διαρκές. Εὐριπίδης.

'Η κακία πίνει αὐτὴ ἡ ἴδια τὸ περισσότερο μέρος ἀπὸ τὸ δηλητήριό της. Πόπλιος Σύρος.

— Ὅλα περνοῦν, ἀφίνοντας πίσω τους τὴν ἀηδία, τὴν ἀνησυχία καὶ τὴν πλῆξι ἐκείνη, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ βάθος τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς. Μπαλζάκ.